

EBELERİN PROFESYONEL DEĞERLERİ VE MESLEKİ TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

DETERMINING THE CORRELATION BETWEEN MIDWIVES' PROFESSIONAL VALUES AND PROFESSIONAL ATTITUDES

Tuğçe TOPAL ¹, Elif Yağmur GÜR ²

¹ Niksar Devlet Hastanesi, Tokat, Türkiye

² Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Eskişehir, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı ebelerin profesyonel değerleri ve mesleki tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Gereç ve Yöntemler: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan bu araştırma Şubat 2022 - Haziran 2023 tarihleri arasında Türkiye'nin doğusunda bir il merkezinde birinci ve ikinci basamak sağlık hizmetinde çalışan ebeler ile yürütülmüştür. Araştırma 285 ebe ile tamamlanmıştır Veriler yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu, "Ebelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği" ve "Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri" kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan ebelerin yaş ortalaması 32.98±6.92'dir. Ebelerin %66.7'si evli, %71.3'ü lisans mezunudur. Ebelerin profesyonel değerleri ölçeği puan ortalaması 124.10±19.23, meslekte profesyonel tutum envanteri puan ortalaması 138.90±15.42'dir. Ebelerin profesyonel değerleri ölçeği ve meslekte profesyonel tutum envanteri toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r=0.283$, $p<0.000$). Ebelerin profesyonel değerlerini eğitim, çalıştığı servis, çalışma şekli, çalışma süresi, profesyonellik ile ilgili eğitim alma ve mesleki derneklere üyelik; meslekte profesyonel tutumunu ise eğitim, çalışılan birimden memnun olma, çalışma şekli, mesleği tercih etme nedeni, ebeler ile ilgili yenilikleri takip etme ve lisansüstü eğitim yapmayı düşünmenin etkilediği bulunmuştur.

Sonuç: Bu araştırmaya katılan ebelerin profesyonel değerleri olumlu ve mesleki tutumları yüksektir. Özellikle eğitim düzeyi, mesleki bilgi/yeniliklerin takip edilmesi, çalışılan birim ve örgütlenmenin hem profesyonel değer algısında hem de meslekte profesyonel tutumda olumlu etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu araştırma sonuçlarına göre ebelerin mesleki rol ve sorumluluklarını en iyi şekilde uygulayacağı birimlerde görevlendirilmelidir. Örgütlenmenin önemini vurgulanmalıdır. Çünkü mesleki derneklerin hem profesyonel değerler hem de mesleki tutum açısından önemli bir değişken olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Ebe, Mesleki tutum, Profesyonel değer

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to determine the correlation between midwives' professional values and professional attitudes.

Materials and methods: This descriptive and cross-sectional study was conducted with 285 midwives working in primary and secondary healthcare services in a city center in eastern Turkey between February 2022 and June 2023. Study data were collected using by a personal information form, the Professional Values of Midwives Scale, and the Professional Attitudes at Occupation Inventory.

Results: The mean age of the midwives participating in the study was 32.98±6.92 years, 66.7% were married, and 71.3% had an undergraduate degree. The mean scores of the midwives were 124.10±19.23 on the Professional Values of Midwives Scale and 138.90±15.42 on the Professional Attitudes at Occupation Inventory. There was a significant positive correlation between the mean scores of the midwives on the total Professional Values of Midwives Scale and the Professional Attitudes at Occupation Inventory ($p<0.000$). It was determined that the professional values of midwives were affected by the level of education, the department where they worked, working style, total work experience, having received education on professionalism, and membership in professional associations. On the other hand, it was found that their professional attitudes at occupation were influenced by education, satisfaction with their department, working style, the reason for choosing the profession, following innovations in midwifery, and planning to do a postgraduate degree.

Conclusion: The professional values of the midwives participating in this study were positive, and their professional attitudes at occupation were high. It can be said that especially the level of education, gaining professional knowledge/following innovations, the department, and organization have a positive effect on both professional value perceptions and professional attitudes at occupation. According to the results of this research, midwives should be assigned to the units where they can best implement their professional roles and responsibilities. The importance of organization should be emphasized. Because it is seen that professional associations are an important variable in terms of both professional values and professional attitudes.

Keywords: Midwife, Professional attitudes, Professional values

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Elif Yağmur GÜR, Dr. Öğr. Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Eskişehir, Türkiye. **E-mail:** eyagmur.gur@ogu.edu.tr

Bu makaleye atf yapmak için / Cite this article: Topal, T., & Gür, E.Y. (2023). Ebelerin Profesyonel Değerleri ve Mesleki Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *The Journal of World Women Studies*, 2023; 8(2), 308-318. <http://doi.org/10.5281/zenodo.8431126>

Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığında yürütülmüş Ebelik Anabilim Dalı yüksek lisans tezidir.

GİRİŞ

Dünyada bilinen en eski mesleklerinden biri olan ebelik mesleği bilim ve sanatın birleştiği, ruh ve etik değerler üzerine temellenmiş profesyonel bir sağlık disiplindir (Kaya ve Yurdakul, 2007; Yörük, 2006). Bu mesleği icra eden ebeler eğitilmiş, problem çözme, kriz anında olaylara müdahale edebilme yeteneğine ve yetkisine sahip olan, sağlığı koruyucu ve geliştirici uygulayıcılar olarak tanımlanmıştır (Amanak ve ark., 2019). Her meslekte olduğu gibi sağlık alanında da profesyonelleşme teknolojik gelişmeler ve bilimsel araştırmalar ışığında ortaya çıkan yenilikler ile başlayan (İlhan, 2004) ve sürekli yeniliklerle desteklenmesi gereken dinamik bir süreçtir (Erbil ve Bakır, 2009). Ebelik mesleğinin profesyonel bir meslek olarak toplum tarafından kabul görmesi için bütün üyelerinin belirlenen bir eğitim sürecinden geçmiş olması, mesleki sorunlarının çözümlenmesinde kullanılan bilgi birikimine sahip olması ve bu bilgi birikiminin sürekli araştırmalarla desteklenmesi gerekmektedir (Karaçam, 2016).

Ebelik bakımının mesleki değerleri, tutumları, yeterlilikleri ve kalitesi üzerine derinlemesine düşünüldüğünde iyi bir ebe yeterince tatmin edici teorik bilgiye, pratik becerilere sahip bunları profesyonelce kullanabilen mesleki değerlere bürünmüş, aidiyeti yüksek kişi olmalıdır (Borelli, 2014). Mesleki değerler kişinin mesleğine bakış açısına göre farklılık göstermekte ve bu durum meslekte profesyonel tutumun farklılaşmasına neden olmaktadır (Demirbaş Meydan, 2016). Ülkemizdeki sağlık sisteminin uğradığı pozitif yönlü değişimler ve yapılan bilimsel araştırmalar ışığında yeni uygulamaların ortaya çıkışı ebelik mesleğinin inovasyon ile güçlendirilerek profesyonel olarak icra edilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur (Başkurt ve Aydın Ateş, 2020).

Profesyonel ebelik, kadınların üreme sağlığı ihtiyaçlarının tümünü ele almak için kanıt dayalı biyomedikal teknikleri ve profesyonel ebelik becerilerini birlikte kullanır (Summer ve ark., 2017). Profesyonel ebelerin mesleki tutumları verilen bakım ve desteğin kalitesini etkiler (Ekström ve ark., 2015). Yapılan çalışmalarda ebelerin profesyonellik düzeyindeki artışın anne sağlığı ve doğum sonuçlarının iyileştirilmesine katkıda bulunduğu gösterilmiştir (Homer ve ark., 2014; Renfrew ve ark., 2014). Mesleki profesyonellikteki olumsuzluklar ise hem hizmeti sunan hem hizmeti alan kişiyi hem de kurumu olumsuz yönde etkileyecektir (Erbil ve Bakır, 2009). Ebelik profesyonel değerlerinin benimsenerek bunun mesleki tutuma entegrasyonu kaliteli ebelik bakım ve uygulamalarına dönüşecektir (Bolat, 2023). Yapılan literatür incelemesinde ebelerin profesyonel değerlerinin (Demirbaş Meydan, 2016; Yücel ve ark., 2018; Akan, 2021; Ünver ve ark., 2022; Bolat, 2023; Balçık Çolak ve İçke, 2023) ve ebelikte mesleki profesyonel tutumun araştırıldığı çalışmalarda (Erbil ve Bakır, 2009; Ertekin Pınar ve ark., 2013; Esen ve Karakoç, 2016; Toker, 2016; Özkahraman Koç, 2019; Sökmen ve Taşpınar, 2021) son yıllarda artışın gözlenmesi konunun önemini vurgulamaktadır. Bu noktadan yola çıkılarak bu çalışma ile ebelerin profesyonel değerleri ve mesleki tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırma Dizaynı

Tamamlayıcı ve kesitsel tipte tasarlanan bu araştırmanın amacı ebelerin profesyonel değerleri ve mesleki tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma Şubat 2022-Haziran 2023 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırma Erzurum il merkezinde yer alan Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ilçe sağlık müdürlükleri ve il merkezine bağlı toplam 29 aile sağlığı merkezinde yapılmıştır (Tablo 1). Araştırma evrenini, Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Erzurum ili merkez ilçelerinde bulunan aile sağlığı merkezleri ve ilçe sağlık müdürlüklerinde görev yapan ebeler oluşturmaktadır. Kasım 2021 tarihi itibarı ile belirtilen kurumlarda çalışan toplam ebe sayısı 341'dir. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyip evrenin tamamına ulaşılmak hedeflenmiştir. Araştırma 285 ebe ile tamamlanmıştır (Tablo 1). Araştırmaya katılmaya gönüllü olmayan 38 ebe ve veri toplama sürecinde izinli/raporu olan 18 ebe araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri:

- İl merkezinde görev yapan ebeler
- Veri toplama sürecinde aktif çalışan ebeler

Araştırmaya Dâhil Edilmeme Kriterleri:

- Veri toplama sürecinde izinli/raporlu olan ebeler
- Araştırmaya katılmaya gönüllü olmayan ebeler

Tablo 1. Araştırmaya katılan ebe sayıları ve temsil oranları

Kurumlar	N	Araştırmaya katılan ebe sayısı (n)	Temsil oranı %
Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi	187	157	82.35
Palandöken İlçe Sağlık Müdürlüğü ve bağlı bulunduğu ASM'ler (Abdurrahmangazi, Adnan Menderes, Kayakyolu, Osmangazi, Maksutefendi, Solakzade, Yenişehir, Yıldızkent, Yunusemre)	71	64	90.14
Yakutiye İlçe Sağlık Müdürlüğü ve bağlı bulunduğu ASM'ler (Dr. Filiz Dolunay, Şerifefendi, Atatürk Üniversitesi, Ceylanoğlu, Veysiefendi, Gazi, Şehitler, Hilalkent, Sanayi, Kavakkapı, Şükrüpaşa, Dumlu, Dadaşköy)	57	48	84.21
Aziziye İlçe Sağlık Müdürlüğü Ve bağlı bulunduğu ASM'ler (Dadaşkent, Ilıca, İbn-i Sina, Ömer Nasuhi Bilmen, Saltuklu, Toprakkale, Yoncalık)	26	19	73.07
Toplam	341	285	82.44

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, Şubat 2022- Aralık 2022 tarihleri arasında araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Veri toplamada Kişisel Bilgi Formu ile “Ebelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği” ve “Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri” kullanılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden ebelere “Gönüllülerin Bilgilendirilmesi ve Rızasının Alınması Onam Formu” sunulmuş, onamları alınmıştır. Veri toplama süreci her bir ebe için yaklaşık 5 dakika sürmüştür.

Kişisel Bilgi Formu: Konuyla ilgili literatür incelendikten sonra oluşturulan bu form ebelerin kişisel ve mesleki bilgilerinin sorgulandığı 16 sorudan oluşmaktadır.

Ebelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği (EPDÖ): Ebelerin profesyonel değerleri ölçeği, Demirbaş Meydan (2016) tarafından geliştirilmiştir. Beşli likert yapıda olan ölçek toplamda 30 sorudan ve 4 alt boyuttan (Ebelik İlişkileri, Ebelik Uygulamaları, Ebelik Bilgi ve Uygulamalarında Gelişme, Ebelerin Mesleki Sorumlulukları) oluşmaktadır. Ölçek 1’den 5’e sırasıyla önemli değil, biraz önemli, önemli, çok önemli, son derece önemli şeklinde puanlanmaktadır. Ölçeğin hesaplaması “Bireyin ölçek puanı= Ölçekten alınan toplam ham puan*100 \ Ölçek maksimum ham puanı” şeklindedir. Ölçekten toplam 30-150 arasında puan alınabilmektedir. Puanların yükselmesi ebelerin profesyonel değerlerinin olumlu olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.96’dır. Bu araştırmada Cronbach Alpha değeri 0.94’dür.

Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri (MPTE): Erbil ve Bakır’ın (2009) geliştirdiği bu envanter ebe ve hemşirelerin mesleklerinde profesyonel tutumlarını değerlendirmektedir. Envanter tek boyutlu, 5’li likert yapıda, 32 maddeden oluşmakta ve “bana tamamen uyuyor (5), bana biraz uyuyor (4), kararsızım (3), bana uymuyor (2), bana hiç uymuyor (1)” şeklinde puanlanmaktadır. Envanterden en düşük 32 puan, en yüksek 160 puan alınabilmektedir. Envanterden alınan puanın yükselmesi profesyonellik düzeyinin yükseldiği şeklinde değerlendirilir. Bu çalışmanın Cronbach Alpha değeri envanterin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ile aynı olup 0.89’dur.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Katılımcıların genel özellikleri ile EPDÖ ve MPTE puanları minimum ve maksimum değerler, yüzdeler, ortalamalar, standart sapmalar ve frekanslar kullanılarak analiz edildi. Gruplar arası farkın belirlenmesinde Kruskal Walls, Mann-

Whitney U testi, bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır. EPDÖ puanları ile MPTE ölçeği puanları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde Pearson korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek için Cronbach alfa katsayısı kullanıldı ve p değeri <0.05 istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmaya başlanmadan önce araştırmada kullanılan ölçeklerin yazarlarından e-mail yolu ile ölçek kullanım izni alınmıştır. Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (25.11.2021 tarihli, B.30.2.ATA.0.01.0/507 sayılı) onay ve veri toplayabilmek için Erzurum İl Sağlık Müdürlüğü'nden (11.02.2021 tarihli, E-76614443-799 sayılı) izin alınmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan ebelerin "Gönüllülerin Bilgilendirilmesi ve Rızasının Alınması Onam Formu" aracılığıyla yazılı/sözel onamları alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Ebelerin tanıtıcı özelliklerine göre EPDÖ ve MPTE puan ortalamalarının karşılaştırılması

Özellikler	n	%	EPDÖ	MPTE
Yaş				
22-26	64	22.5	126.31±16.83	136.01±13.39
27-33	104	36.5	125.38±19.84	139.25±16.73
34-39	49	17.2	122.57±19.44	140.81±13.40
40-45	56	19.6	122.83±20.61	140.67±14.61
46 ve üzeri	12	4.2	113.41±16.78	135.08±23.31
Test ve p değeri			KW=6.33 p=0.17	KW=9.17 p=0.05
Medeni Durum				
Evli	190	66.7	123.17±19.07	139.35±15.95
Bekar	95	33.3	125.96±19.52	138.00±14.36
Test ve p değeri			t=-1.15 p=0.24	t=0.69 p=0.48
Eğitim Durumu				
Lise	26	9.1	119.92±15.47	142.88±13.35
Önlisans	38	13.3	125.02±22.75	143.44±12.21
Lisans	203	71.3	123.52±19.10	136.94±16.21
Lisansüstü	18	6.3	134.77±14.63	145.66±10.09
Test ve p değeri			KW=8.67 p=0.03	KW=14.18 p=0.003
Çalışılan Yer				
Doğumhane	45	15.8	128.40±17.85	135.20±18.80
Kadın-Doğum Servisi	61	21.4	121.27±21.00	139.70±15.51
Yenidoğan Yoğun Bakım Servisi	16	5.6	118.68±14.16	137.12±10.16
Kadın-Doğum Acil	13	4.6	111.46±22.42	137.38±14.28
Kan alma/EKG/NST/Ameliyathane	19	6.7	118.84±17.76	134.21±22.73
İl/ilçe Sağlık Müdürlüğü	38	13.3	128.02±18.11	139.71±16.26
Aile Sağlığı Merkezi	93	32.6	126.05±18.77	141.31±11.79
Test ve p değeri			KW=14.27 p=0.02	KW=6.59 p=0.36
Çalışılan Birimden Memnun Olma Durumu				
Olan	229	80.3	123.27±19.31	139.86±15.82
Olmayan	11	3.9	127.81±16.49	126.18±15.49
Kararsız	45	15.8	127.40±19.39	137.11±11.63
Test ve p değeri			KW=2.61 p=0.27	KW=12.87 p=0.002
Çalışma Şekli				
Gündüz Mesaisi	181	63.5	125.89±19.18	140.34±14.35
Gece+Gündüz	104	36.5	120.99±19.02	136.39±16.92
Test ve p değeri			t=2.08 p=0.03	t=2.09 p=0.04
Mesleğin Maddi Getirisinden Memnun Olma Durumu				
Evet	116	40.7	123.60±17.68	139.69±12.96
Hayır	169	59.3	124.44±20.27	138.35±16.92
Test ve p değeri			t=-0.36 p=0.71	t=0.72 p=0.47

Mesleği Tercih Etme Nedeni				
İlgi Duymak	105	36.8	125.14±18.75	142.04±15.01
Prestij/ İtibar	11	3.9	121.72±16.34	138.81±8.57
İş Bulma Kolaylığı	139	48.8	123.59±19.74	137.53±14.74
Aile Baskısı	30	10.5	123.70±20.19	134.23±19.88
Test ve p değeri			KW=0.81 p=0.66	KW=9.59 p=0.008
Meslekten Genel Memnuniyet Durumu				
Memnun	246	86.3	124.69±19.12	139.54±15.19
Memnun değil	39	13.7	120.35±19.76	134.84±16.46
Test ve p değeri			t=1.31 p=0.19	t=1.77 p=0.07
Memnun Olmama Nedeni (n=39)				
Mobing	9	23.1	127.11±18.90	133.00±14.38
Değer/Saygı Görmemek	30	76.9	118.33±19.87	135.40±17.23
Test ve p değeri			MW-U=103.50 p=0.29	MW-U=120.00 p=0.61
Profesyonellik ile İlgili Eğitim Alma Durumu				
Alan	66	23.2	129.57±18.96	140.25±16.01
Almayan	219	76.8	122.45±19.05	138.49±15.26
Test ve p değeri			t=2.66 p=0.008	t=0.81 p=0.41
Eğitimin Alındığı Yer (n=66)				
Sağlık Bakanlığı	30	45.5	128.10±22.73	141.46±16.70
Hizmet İçi Eğitim	36	54.5	130.80±15.37	139.25±15.58
Test ve p değeri			t=-0.57 p=0.56	p=0.58
Ebelik ile İlgili Yenilikleri Takip Etme Durumu				
Eden	225	78.9	124.36±19.04	141.00±14.20
Etmeyen	60	21.1	123.15±20.06	131.01±17.31
Test ve p değeri			t=0.43 p=0.66	t=4.61 p=0.001
Mesleki Derneklere Üyelik				
Var	14	4.9	136.64±14.32	146.07±10.78
Yok	271	95.1	123.45±19.25	138.53±15.55
Test ve p değeri			MW-U=1099.50 p=0.008	MW-U=1331.50 p=0.06
Lisansüstü Eğitim Yapmayı Düşünme Durumu				
Evet	100	35.1	124.06±19.59	140.41±14.74
Eğitim alıyorum	17	5.9	133.23±15.16	144.35±13.19
Hayır	80	28.1	122.92±19.56	136.30±16.01
Karasızım	88	30.9	123.46±19.06	138.50±15.81
Test ve p değeri			KW=4.03 p=0.25	KW=8.21 p=0.04
Ortalama±SS				
Yaş	32.98±6.92	r	-0.116	0.070
		p	0.051	0.237
Toplam Çalışma Süresi (Yıl)	9.68±7.51	r	-0.134*	0.083
		p	0.024	0.165
Aylık Çalışma Saati	159.15±22.93	r	0.006	0.116
		p	0.913	0.050

Ebelerin tanıtıcı özelliklerine göre EPDÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında (**Tablo 2**) ebelerin çalıştığı servis, çalışma şekli, profesyonellik ile ilgili eğitim alma durumu, mesleği ile ilgili derneğe üyelik durumları ile EPDÖ puan ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır (**p<0.05**). Diğer mesleki özellikleri ile ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı fark yoktur (**p>0.05**). Ayrıca ebelerin toplam çalışma süresi (yıl) ile EPDÖ ölçek puan ortalamaları arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlendi (**p<0.05**). Ebelerin tanıtıcı özelliklerine göre MPTE puan ortalamaları karşılaştırıldığında (**Tablo 2**) ebelerin eğitim düzeyiyle MPTE puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu (**p<0.05**), diğer tanıtıcı özellikleri ile istatistiksel anlamlı bir fark olmadığı (**p>0.05**), ebelerin çalıştığı birimden

memnun olma durumu, çalışma şekli ve mesleği tercih nedeni, ebelik ile ilgili yenilikleri takip etme durumu ve lisansüstü eğitim yapmayı düşünme durumu ile MPTE toplam puan arasında istatistiksel anlamlı fark bulunurken ($p<0.05$), diğer mesleki özelliklerle ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmadı ($p>0.05$). Ayrıca ebelerin yaş, toplam çalışma süresi (yıl) ve aylık çalışma saatleri ile MPTE ölçek puan ortalamaları arasında da anlamlı ilişki olmadığı belirlendi ($p>0.05$).

Tablo 3. EPDÖ ve MPTE ölçeklerinden alınabilecek ve alınan min-max puanlar ile puan ortalamalarının dağılımı

Ölçekler	Ölçekten alınabilecek min-max puanlar	Ölçekten alınan min-max puanlar	Ölçekten alınan puan ortalamaları
EPDÖ	30-150	61-150	124.10±19.23
MPTE	32-160	72-160	138.90±15.42

Tablo 3 incelendiğinde EPDÖ'den en az 30, en fazla 150 puan alınabileceği ve ebelerin EPDÖ'den en az 61, en fazla 150 puan almış olduğu saptandı. EPDÖ toplam puan ortalaması 124.10±19.23 bulundu. MPTE'den ise en az 32, en fazla 160 puan alınabileceği ve ebelerin MPTE'den en az 72, en fazla 160 puan almış olduğu saptandı. MPTE toplam puan ortalaması 138.90±15.42 bulundu.

Tablo 4. Ebelerin EPDÖ ve MPTE toplam puan ortalamaları arasındaki ilişki

Ölçekler	EPDÖ	
MPTE	r	0.283**
	p	0.000

**p<0.01

Ebelerin EPDÖ ve MPTE toplam puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde (**Tablo 4**); ebelerin EPDÖ ve MPTE toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf anlamlı bir ilişki olduğu saptandı ($p<0.000$).

TARTIŞMA

Bu araştırma ebelerin profesyonel değerleri ve mesleki tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla araştırmaya katılmaya gönüllü 285 ebe üzerinde yapılarak ilgili literatür ile tartışılmıştır.

Mesleki alanda profesyonelleşme sürecinde eğitimin rolü büyüktür (Kızılca Çakalöz ve Çoban, 2019, Ertekin Pınar ve ark., 2013). Bu çalışmada eğitim durumu ile profesyonel değer ölçeği arasında anlamlı fark saptanmıştır. Lisansüstü eğitim düzeyinde olan ebeler diğer eğitim düzeyindeki ebelere göre en yüksek EPDÖ puan ortalamasına sahip olduğu bulunmuştur. Bu durum yüksek eğitim düzeyinin sağladığı bilgi artışının mesleki açıdan profesyonel değer algısını iyileştirdiği ve hizmet kalitesini arttırdığı şeklinde yorumlanabilir. Akan'ın yaptığı çalışmada (2021) eğitim durumu ile EPDÖ arasında anlamlı fark olmasa da eğitim durumu arttıkça ölçekten alınan puanın arttığını belirtmiştir. Ebelik öğrencileri ile yürütülen bir çalışmada üst sınıflardaki ebelik öğrencilerin profesyonel değer algılarının birinci sınıftaki ebelik öğrencilerine göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Yücel ve ark., 2018). Bolat'ın çalışmasında (2023) eğitim durumuyla profesyonel değer arasında anlamlı fark olmadığını fakat lisansüstü eğitim alan grupta puan ortalamasının en yüksek olduğunu saptamıştır.

Ebelerin mesleki özellikleri ve profesyonel değerler algısı incelendiğinde ebelerin profesyonel değer algılarının en yüksek olduğu yerin doğumhane olduğu görülmektedir. Öğrenci ebeler ile yürütülen bir çalışmada da uygulamaya çıkılan birimle profesyonel değer arasında anlamlı fark tespit edilmiş olup en yüksek puan alan grubun doğumhane ve aile sağlığı merkezinde staj gören öğrenciler olduğu saptanmıştır (Yücel ve ark., 2018). Doğumhane bir ebenin mesleki kimliğini, rol ve sorumluluklarını en iyi taşıdığı hissettiği çalışma ortamı olma özelliğine sahiptir. Ebelerin rol ve sorumluluklarını bağımsız olarak icra edebilecekleri çalışma ortamının varlığı mesleki profesyonel kimlik ve değer algılarının olumlu şekillenmesinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte literatürde çalışılan birimin profesyonel değer algısını etkilemediğini belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Akan, 2021; Bolat, 2023).

Bu çalışmada sadece gündüz mesaisinde çalışan ebelerin nöbet usulü çalışan ebelere göre profesyonel değer algısı daha yüksektir. Balçık Çolak ve İçke (2023) ile Akan'ın (2021) çalışmasında çalışma şekli ile profesyonel değer arasında anlamlılık olmasa da bu araştırma bulgusuna benzer şekilde

en yüksek profesyonel değer puan ortalamasına sadece gündüz mesaisinde çalışan ebelerin sahip olduğu belirtilmiştir. Gündüz mesaisinde çalışan ebelerin hem iş çalışma sisteminin daha rutin ve planlı olması, hem de gece-gündüz şeklinde karma çalışanlara göre günlük yaşam aktivitelerinin daha planlı olması yaşam kalitesini olumlu yönde etkileyerek hem iş hem de sosyal hayattan memnuniyeti artırabilir. Mesleki memnuniyetin artmasının da profesyonel değer algısına olumlu yansıtılabileceği düşünülmektedir. Yapılan bir çalışmada gündüz vardiyasında çalışanların, dönüşümlü gündüz ve sürekli gece çalışanlara oranla daha az iş kazası yaşadığı saptanmıştır (Ohayon ve ark., 2002). Bir başka çalışmada da gece makul bir saatte yatıp gündüz erken kalkarak günlük rutin işlerini gündüz yapan ve gündüz vardiyasında çalışma imkanı olan insanların depresyona yakınlığının daha az olduğu ve mutlu olduğu sonucuna varılmıştır (O'Loughlin ve ark., 2021).

Her meslek dalında olduğu gibi ebelik mesleğinin profesyonelleşmesi için alanında uzman kişilerden alınan nitelikli bir eğitim süreci gereklidir (Öner Altıok ve Üstün, 2014). Bu çalışmada profesyonellik ile ilgili eğitim alan ebelerin eğitim almayan ebelere göre EPDÖ puan ortalaması daha yüksektir. Ebelerin uzman kişilerden aldığı eğitimler ile hizmet içi eğitimlerle bilgi düzeyini arttırması, alınan eğitimlerin sahaya yansması ve maternal-fetal sağlık açısından olumlu somut çıktılara dönüşebilmesi profesyonel değer algısını yükseltici etki yaratabilir.

Ebelerin profesyonel değer algısını yükselten bir diğer faktör ise mesleki derneklere üyeliktir. Mesleki derneğe üye olanların profesyonel değerlerinin üye olmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Mesleki açıdan örgütlenme kişinin iş doyumunu ve mesleğe olan bağlılığını arttırırken, maruz kaldığı olumlu ya da olumsuz durumlara karşın güçlü bir örgütlenme ve birlik içinde olduğunu bilmesi mesleki doyumunu arttıracak ve kendini güvende hisseden ebe daha kaliteli bir sağlık hizmeti sunacaktır (Toker ve ark, 2020). Ebelerin sağlık camiasında yalnız olmadıklarını, arkalarına onları destekleyen bir kuruluşun ya da derneğin varlığını hissetmesinin onlara güven verdiğini, aidiyetlerini yükselttiğini ve bunların profesyonel değerlerini olumlu yönde etkilemesine neden olduğunu söyleyebiliriz.

Bu çalışmada yer alan ebelerin meslekte ortalama çalışma süresi 9.68 ± 7.51 yıldır ve ebelerin çalışma yılı arttıkça profesyonel değerlerinin olumsuz etkilendiği görülmektedir. Ebenin yoğun ve sık mesai saatleri, çalıştığı birimde yoğun duygusal taleplere maruz kalması, iş yükü fazlalığı, çalıştığı birimdeki mesai arkadaşları ile yaşadığı uyumsuzluk, kıdem çatışmaları, mobbing, motivasyon eksikliği vb. faktörler ebelerin tükenmişlik yaşamalarına neden olabilmektedir (Aksoy, 2008; Barutçu ve Serinkan, 2008; Şahin 2009) Mesleki tükenmişlik, mesleki doyumunu azaltıcı bir etkiye sahiptir (Arpacıoğlu ve ark., 2021; Baran Camci ve Kavuran, 2021; Ünal ve ark., 2001). Bu nedenlerle ebelerin çalışma yılı arttıkça tükenmişlik düzeyleri artarak profesyonel değer algıları olumsuz etkilenebilir. Bu araştırmanın aksine literatürde meslekte çalışma süresi ile profesyonel değer arasında anlamlı farklılık olmayan çalışmalar da bulunmaktadır (Balçık Çolak ve İçke, 2023; Akan, 2021; Bolat, 2023).

Ebeler bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını korumak, geliştirmek ve sağlık standartlarını yükseltmek için çalışma hayatı boyunca profesyonel bir tutum sergilemelidir (Fırtına Çakı ve Sönmez, 2020). Ebelik mesleğinde profesyonel tutum için bilgi, beceri, deneyim ve sağlık bakım standartlarının içselleştirilmesi gerekmektedir (Reyhanoğlu ve Yıldırım, 2022). Bu çalışmada ebelerin büyük çoğunluğu (%77.6) lisans ve lisansüstü eğitim düzeyini sahiptir. Lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan ebelerin meslekte profesyonel tutumu diğer eğitim düzeyindeki ebelere göre daha yüksektir. Sağlık alanında çalışanların eğitim düzeyi arttıkça profesyonelleşme süreci hızlanmaktadır (Byars ve ark., 2017). Bir ebenin bilgi düzeyindeki artış mesleki profesyonellik tutumunu pozitif yönde etkilediği gibi uyguladığı bakımın kalitesini de arttırarak topluma daha nitelikli bir sağlık hizmeti sunumu sağlayacaktır (Tanaka ve ark., 2015; Sökmen ve Taşpınar, 2021). Ayrıca ebelik eğitiminin kalitesinin artması toplumun bu mesleğe olan güvenini de arttırarak ebelerin mesleki doyumunu da arttıracaktır (Altay, 2017). Sökmen ve Taşpınar (2021) çalışmasında eğitim düzeylerine göre MPTE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamasına karşın en yüksek puan ortalaması lisansüstü eğitim alan ebeler olmuştur. Öğrenci ebelerle yapılan bir çalışmada dördüncü sınıf öğrencilerin MPTE puan ortalaması (MPTE 147.47 ± 11.12) en yüksek bulunmuştur (Özkahraman Koç, 2019). Ayrıca bu çalışmada mesleki tutumu olumlu etkileyen bir diğer faktör de lisansüstü eğitim düşüncesidir. Ebelerin %35.1'i lisansüstü eğitim almayı düşünmektedir. Lisansüstü eğitim alma düşüncesi olan ebelerin varlığı ebelik mesleğinin geleceğinin parlak olduğu ve ebelerin yeniliklere açık olduğunun kanıtı niteliğindedir. Lisansüstü eğitimine devam eden ve eğitim almayı düşünen ebelerin mesleki profesyonel tutum puanı diğer gruplara göre yüksektir. Lisansüstü eğitim alanında güncel bilgi

ve yeni uygulamalar içerdiği ve bu eğitimi alan ebelerin sahada uygulayabilmesi mesleki tutumu olumlu etkilemektedir. Sökmen ve Taşpınar (2021)'in çalışması da bu araştırma bulgusunu destekler niteliktedir ve lisansüstü eğitim alan/ almış ebeler en yüksek puan ortalamasına sahiptir.

Sağlık mensubunun memnun olduğu birimde çalışması mesleki bağlılık ve iş doyumunu arttırmaktadır (Yeşiltaş ve Gül, 2016). Bu çalışmada çalıştığı birimden memnun olan ebelerin mesleki profesyonel tutumu diğer gruplardaki ebelere göre yüksek bulunmuştur ve bu ebelerin de birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan, bu sayede bağımsız rollerini gerçekleştirebilen ebeler olduğu görülmektedir. Yapılan bir çalışma da bu bulguyu destekler niteliktedir (Sökmen ve Taşpınar, 2021) İstenilen/memnun olunan bir birimde çalışmak, mesleki görev yetki ve sorumluluklarını yerine getirebilmek ve bu süreçte bağımsız rollerle çalışabilmek bir ebeğin profesyonel tutumunu olumlu yönde etkileyebilecek temel faktörlerden olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu durum hem çalışma ekibi hem de hasta ile iletişime de olumlu bir şekilde yansımaya sahiptir ve ebeğin alacağı pozitif geri bildirim de mesleki tutumunu olumlu etkilenmesinde bir başka neden olabileceği düşünülmektedir.

Çalışma koşullarından memnun olan kişi mesleğini benimseyecek ve sahiplenecek, mesleği hakkındaki bilgi düzeyini artırarak kendini geliştirecek ve profesyonelleşme yolunda emin adımlarla ilerleyecektir (Samancı ve Basım, 2018). Bu çalışmada gündüz mesaisinde çalışan ebelerin MPTE puan ortalaması nöbet usulü çalışan ebelere göre yüksek bulunmuştur. Haftalık çalışma saati belirli ve fazla mesaisi olmayan ebelerin gün içerisinde yaptığı işlerin planlı olması ve bu düzeni rutin haline getirmiş olması yani çalışma koşullarından memnun olması mesleki profesyonel tutumunu etkilemiş olabilir. Bu bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur (Sökmen ve Taşpınar, 2021;; Toker 2016).

Mesleğini severek yapmak bireyin kendini gerçekleştirmesini, potansiyeli açığa çıkarmasını, yeteneklerini keşfetmesini ve profesyonel tutum sergilemesini sağlar (Ünsar ve ark., 2011). Yapılan bir çalışmada mesleğini isteyerek seçen ebelerin mesleki tutumu anlamlı bulunmuştur (Toker, 2016). Bu çalışmada mesleğini ilgi duyduğu için tercih eden ebelerin profesyonel tutumu diğerlerine göre en yüksektir. Öğrenci ebelerle yapılan bir çalışmada da ebelik mesleğini kendi isteği ile seçen öğrenci ebelerin mesleki profesyonel tutumu yüksek bulunmuştur (Ertekin Pınar ve ark., 2013). Sağlık alanındaki mesleklerin profesyonel olarak uygulanması, kişinin mesleğini benimsemesi ve hayatının bir parçası olarak görmesinin temelini öğrencilik yıllarında atıldığını (Nazik ve Arslan, 2014) da vurgulamak gerekir.

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin sağlık bakım hizmetlerine entegrasyonu neticesinde profesyonel sağlık ekibi üyelerinin inovasyon süreci başlamıştır (Bodur, 2018). Ebelik ile ilgili yenilikleri takip edenlerin mesleki profesyonel tutumu yenilikleri takip etmeyenlere göre anlamlı düzeyde yüksektir. Yenilikçi bir bakış açısıyla öğrenmeye devam etmek, edindiği yeni bilgiler sayesinde olaylara kuşkucu yaklaşım bilinen yöntemlere ek olarak teknolojik ve bilimsel gelişmeler doğrultusunda yeni bakış açısı geliştirmek olumlu mesleki profesyonel tutum sergilemeye katkı sağlayacaktır. Ek olarak, bireysel yenilenme iş performansını artırarak kurumların kalite standartlarının üzerinde hizmet sunumuna olanak sağlamaktadır (Tarhan ve Şar, 2021).

Bu çalışmada yer alan ebelerin profesyonel değerlerinin olumlu olduğu görülmektedir. Bu araştırma bulgusuna benzer şekilde profesyonel değerlerin olumlu olduğu çalışmalar bulunmaktadır (Balçık Çolak ve İçke, 2023; Ünver ve ark., 2022; Akan, 2021; Yücel ve ark., 2018; Bolat, 2023; Demirbaş Meydan, 2016). Profesyonel değerlerin olumlu algılanmasında eğitim faktörünün önemli bir değişken olduğu düşünülmektedir. Araştırmaya katılan ebelerin büyük çoğunluğu lisans mezunudur ve yüksek eğitim düzeyine sahip olmak profesyonel değer algısını olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca çalışılan servis ve profesyonellik ile ilgili eğitim alma ve mesleki derneğe üye olma da diğer önemli faktörlerdir. Dikkat çeken bir diğer bulgu da araştırma grubundaki ebelerin meslekte profesyonel tutum düzeyinin yüksek olmasıdır. Bu bulguyu ebelik mesleğini ilgi duyduğu için tercih eden ebelerin varlığı (%36.8), büyük çoğunluğunun ebelik ile ilgili yenilikleri takip ediyor olması ve görevlendirildiği birimden memnun olması etkilemiş olabilir. Literatürde bu araştırma bulgusuyla benzer şekilde ebelerin profesyonel tutum düzeyinin yüksek bulunduğu çalışmalar yer almaktadır (Sökmen ve Taşpınar, 2021 Toker, 2016). Ayrıca Ertekin Pınar ve ark. (2013) ile Özkahraman Koç (2019) öğrenci ebelerle yaptıkları çalışmalarda ebe öğrencilerin meslekte profesyonel tutum puan ortalamalarını yüksek bulmuştur (sırasıyla MPTE 144.99±14.00; MPTE 146.82±12.00). Ebe ve hemşirelerle yürütülen bir çalışmanın bulguları da bu araştırma bulgusuyla benzerdir (Esen ve Karakoç 2016; Erbil ve Bakır 2009). Ebelerin mesleki profesyonel tutum düzeyini inceleyen çalışmaların sınırlı olması nedeniyle bu konuda kadın sağlığı alanında aktif olarak görev alan hemşirelerle yapılan çalışmalar da incelendiğinde bu

araştırma bulgusuyla benzer sonuçlar olduğu gözlemlenmiştir (Çelik ve ark., 2012; Demir Dikmen ve ark., 2014; Tarhan ve ark., 2016; Şenol ve Uğurlu, 2019; Fırtına Çakı ve Sökmen, 2020; Reyhanoğlu ve Yıldırım, 2022).

Bu çalışmada ebelerin profesyonel değerlerinin olumlu olması meslekte profesyonel tutumlarını da pozitif yönde etkilemiştir. Bu sonuçta eğitimin önemli etkileyici rolü olduğu düşünülmektedir. Ebelerin eğitim durumları ile EPDÖ ve MPTE puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlı fark olup, lisansüstü eğitim düzeyindeki ebeler diğer eğitim gruplarına göre ölçeklerden en yüksek puan ortalamasına sahiptir. Yani ebelerin yüksek eğitim düzeyine sahip olması mesleki anlamda profesyonel değer algısının artırdığını ve bunun mesleğe yönelik tutumunu olumlu yönde etkilediğini söyleyebiliriz. Bir diğer etkileyici faktörün çalışma şekli olduğu söylenebilir. Ebelerin mesleki özelliklerine göre EPDÖ ve MPTE puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlı fark olup, iki ölçekte de ortak olan faktör gündüz mesaisi ile çalışan ebelerin ölçeklerden aldıkları puanın yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumu gündüz mesai saati içerisinde yapılan işlerin planlı olması ve rutin hale dönüşmesi ayrıca düzenli çalışma saatleri olan ebelerin hizmet içi eğitimlere, seminer, toplantı, sempozyum, kongre gibi profesyonelliği artırıcı oturumlara katılımının daha kolay olmasının profesyonel değer algısını olumlu etkilediği ve mesleki tutumu yükselttiği şeklinde yorumlayabiliriz.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma sonucunda ebelerin profesyonel değerleri olumlu ve mesleki tutumları yüksektir. Doğumhanede çalışan ebelerin profesyonel değer algısı diğer birimlerde\kurumlarda çalışan ebelere göre daha yüksektir. Ebelerin çalıştığı birim\kurum ve mesleki bir derneğe üye olma durumu profesyonel değeri etkilerken, mesleki tutumu etkilememektedir. Ayrıca ebelerin mesleki profesyonel tutumu arttıkça profesyonel değerleri de olumlu yönde etkilenmektedir. Ebelerin hem profesyoneller değeri hem de mesleki profesyonel tutumlar lisansüstü eğitim düzeyinden ve gündüz mesaisinde çalışma şekline göre etkilenmiştir. Çalışma süresinin artması profesyonel değeri olumsuz etkilemiştir. Bu araştırma sonuçlarına göre ebelerin profesyonel değerlerini ve mesleki tutumlarını artırabilmek için; ebelerin eğitim düzeylerini arttırmaları konusunda teşvik edilmeli, eğitim süreci devam eden ebelere mesai konusunda kurumca esneklik sağlanmalıdır. Ebelerin mesleki rol ve sorumluluklarını en iyi şekilde uygulayacağı birimlerde görevlendirilmelidir. Örgütlenmenin önemini vurgulanmalıdır. Çünkü mesleki derneklerin hem profesyonel değerler hem de mesleki tutum açısından önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Ebeler verilen hizmet içi eğitim programlarında profesyonellik ve mesleki değerler konularına yer verilmelidir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Plan, tasarım: EYG, TP; Materyal, metot ve veri toplama: EYG, TP; Analiz ve yorum: EYG; Yazım ve eleştirel değerlendirme: TP, EYG

KAYNAKLAR

- Akan, A. (2021). Tekirdağ İli ve İlçelerinde Çalışan Ebelerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Profesyonel Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ebelik Ana Bilim Dalı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Aksoy, F. (2008). Psikolojik Şiddetin (Mobbing) Sağlık Çalışanlarına Etkisi. Doktora Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Altay, S. (2017). Cumhuriyetin İlk On Beş Yılında Ebelik Eğitimine ve Mesleğin Dönüşümüne Dair Kısa Bir Bakış (1923-1938). *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 17(35):167-217.
- Amanak, K., Demirkol, İ., Kuru, Z. (2019). Ebelik Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ile Öz Etklilik Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(2):71-75.
- Arpacıoğlu, M.S., Baltacı, Z., Ünübol, B., (2021). COVID-19 Pandemisinde Sağlık Çalışanlarında Tükenmişlik, Covid Korkusu, Depresyon, Mesleki Doyum Düzeyleri ve İlişkili Faktörler. *Cukurova Medical Journal*, 46(1):88-100.
- Balçık Çolak, M., İçe, S. (2023). Ebelerin Profesyonel Değerleri ve Mesleki Yetkileriyle İlgili Algılarının Değerlendirmesi. *Sağlık Profesyonelleri Araştırma Dergisi*, 5(1):10-18.

- Baran Camci, G., Kavuran, E. (2021). Hemşirelerin İş Stresi ve Tükenmişlik Düzeyleri İle Meslek ve Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(2):274-283.
- Barutçu, E., Serinkan, C. (2008). Burnout Syndrome: An Important Problem Today, and a Research Study Conducted in Denizli. *Ege Academic Review*, 8:541-561.
- Başkurt, E., Aydın Ateş, N. (2020). Ebelik Alanında İnovasyon Yaklaşımları. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 7(2):29-34.
- Bodur, G. (2018). Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik (İnovasyon) Düzeyleri ile Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(2):139-148.
- Bolat, D. (2023). Ebelerin Profesyonel Değerleri İle Mahremiyet Bilincinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı, İstanbul: Sağlık Bilimleri Üniversitesi.
- Borelli, S.E. (2014). What is a Good Midwife? Insights From the Literature. *Midwifery*, 2014:30, 3-10.
- Byars, M., Camacho, M., Earley, D., Harrington, L. (2017). Professionalism in the Critical Care Setting: A Concept Analysis. *Nursing Critical Care*, 12(3):5-8.
- Çelik, S., Ünal, Ü., Saruhan, S. (2012). Cerrahi Kliniklerde Çalışan Hemşirelerin Mesleki Profesyonelliklerinin Değerlendirilmesi. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 20(3):193-199.
- Demir Dikmen, Y., Yönder, M., Yorgun, S., Yıldırım Usta, Y., Umur, S., Aytakin, A. (2014). Hemşirelerin Profesyonel Tutumları ile Bunu Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3):158-164.
- Demirbaş Meydan, Ş. (2016). Ebelerin Profesyonel Değerleri Ölçeğinin Geliştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Ekström, A.C., Thorstensson, S. (2015). Nurses and Midwives Professional Support Increases With Improved Attitudes - Design and Effects of a Longitudinal Randomized Controlled Process-Oriented Intervention. *BMC Pregnancy Childbirth*, 15(275):1-9.
- Erbil, N., Bakır, A. (2009). Meslekte Profesyonel Tutum Envanterinin Geliştirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1):290-302.
- Ertekin Pınar, Ş., Cesur, B., Duran, Ö., Güler, E., Üstün, Z., Abak, G. (2013). Ebelik Öğrencilerinin Mesleki Profesyonellikleri ve Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 8(23):19-37.
- Esen, B., Karakoç, A. (2016). Yenidoğan Yoğun Bakım Ebe ve Hemşirelerinin Etik İnkilemleri ve Mesleki Profesyonellik Düzeyleri İle İlişkisi. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 6:30-46.
- Fırtına Çakı, E., Sönmez, M. (2020). Hastanede Çalışan Hemşirelerin Meslekte Profesyonel Tutum Düzeylerinin Belirlenmesi. *Türk Fen ve Sağlık Dergisi*, 1(2):58-69.
- Homer, C.S.E., Friberg, I.K., Dias, M.A.B., Ten Hoop-Bender, P., Sandall, J., Speciale, A.M., Bartlett, L.A. (2014). The Projected Effect of Scaling Up Midwifery. *The Lancet*, 384(9948):1146-1157.
- İlhan, S. (2004). Bazı Temel İşlevleri ve Artan Önemi Açısından Meslek. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 3(1):132-137.
- Karaçam, Z. (2016). Türkiye’de Profesyonel Bir Disiplin Olarak Ebelik Mesleğinin Durumu: Yasal Düzenlemeler, Eğitim ve Araştırma. *Lokman Hekim Dergisi*, 6(3):128- 136.
- Kaya, D., Yurdakul, M. (2007). Türkiye’de ve Dünyada Ebelik Eğitimi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 3(2):233-241.
- Kızılca Çakalöz, D., Çoban, A. (2019). Profesyonel Bir Meslek Olarak Ebelik: Lisansüstü Program Öğrencileri Ne Düşünüyor? Tek Durumlu Bir Örnek Olay Çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(4):239-248.
- Nazik, E., Arslan, S. (2014). Hemşirelik Mesleğinin Geleceği: Öğrencilerin Beklentileri. *Bozok Tıp Dergisi*, 4(1): 33-40.
- O’Loughlin, J., Casanova, F., Jones, S.E., Hagenaaars, S.P., Beaumont, R.N., Freathy, R.M., Watkins, E.R., Vetter, C., Rutter, M.K., Cain, S.W., Phillips, A.J.K., Windred, D.P., Wood, A.R., Weedon, M.N., Tyrrell, J. (2021). Using Mendelian Randomisation Methods to Understand Whether Diurnal Preference is Causally Related to Mental Health. *Molecular Psychiatry*, 26:6305-6316.
- Ohayon, M.M., Lemoine, P., Arnaud Briant, V., Dreyfus, M. (2002). Prevalence and Consequences of Sleep Disorders in a Shift Worker Population. *Journal of Psychosomatic Research*, 53(1):577-583.
- Öner Altıok, H., Üstün, B. (2014). Profesyonellik: Kavram Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi E-Dergisi*, 7(2):151-155.
- Özkahraman Koç, Ş. (2019). Factors Affecting the Professionalism of Midwifery Students. *International Journal of Scientific and Technological Research*, 5(2):55-61.
- Renfrew, M.J., McFadden, A., Bastos, M.H., Campbell, J., Channon, A.A., Cheung, N.F., Silva, D.R.A.D., Downe, S., Kennedy, H.P., Malata, A., McCormick, F., Wick, L., Declercq, E. (2014). Midwifery and Quality Care: Findings From a New Evidence-Informed Framework for Maternal and Newborn Care. *The Lancet*, 384(9948):1129-1145.

- Reyhanoğlu, N., Yıldırım, A. (2022). Hemşirelikte Profesyonel Tutum ve Davranışların Değerlendirilmesi. *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 6(1):53- 64.
- Samancı, H., Basım, H.N. (2018). Kendilik Değerlendirmeleri ve İş Yükü Fazlalığının Mesleki Tatmin Üzerine Etkisi: Avukatlar Üzerine Bir Araştırma. *İş ve İnsan Dergisi*, 5(2):169-174.
- Sökmen, Y., Taşpınar, A. (2021). Ebelerin Mesleki Profesyonel Tutumları ve Etkileyen Faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(2):156-166.
- Summer, A., Guendelman, S., Kestler, E., Walker, D. (2017). Professional Midwifery in Guatemala: A Qualitative Exploration of Perceptions, Attitudes and Expectations Among Stakeholders. *Social Science & Medicine*, 184:99-107.
- Şahin, D. (2009). Ankara Keçiören Eğitim ve Araştırma Hastanesi Hemşirelerinin Rol Çatışması-Rol Belirsizliği ve Tükenmişlik Durumları. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi.
- Şenol, F., Uğurlu, Z. (2019). Farklı Kuşaklardaki Hemşirelerin Mesleki Profesyonel Tutumlarının Belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 29(1):44-53.
- Tanaka, N., Horiuchi, S., Shimpuku, Y., Leshabari, S. (2015). Career Development Expectation and Challenges of Midwives in Urban Tanzania: A Preliminary Study. *BMC Nursing*, 14(27):1-6.
- Tarhan, G., Kılıç, D., Yıldız, E. (2016). Hemşirelerin Mesleğe Yönelik Tutumları ile Mesleki Profesyonellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 58:411-416.
- Tarhan, N., Şar, S. (2021). Sağlıkta Bireysel Yenilikçilik, Motivasyonel Kararlılık ve Performans. *Lokman Hekim Dergisi*, 11(1):10-15.
- Toker, E., Turan, Z., Seçkin, Z. (2020). Bir Hastanede Çalışan Ebelerin Mesleki Örgütlenme Durumu, İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum*, 1:88-97.
- Toker, S. (2016). Sivas İl Merkezinde Çalışan Ebelerin Meslekte Profesyonel Tutumlarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Ana Bilim Dalı, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Ünal, S., Karlıdağ, R., Yoloğlu, S. (2001). Hekimlerde Tükenmişlik ve İş Doyumu Düzeylerinin Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlişkisi. *Klinik Psikiyatri*, 4:113-118.
- Ünsar, S., Akgün Kostak, M., Kurt, S., Erol, Ö., (2011). Hemşirelerin Kendini Gerçekleştirme Düzeyleri ve Etkileyen Etmenler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 4(1):2-6.
- Ünver, H., Şimşek Küçükkeleşçe, D., Ünver, Z. (2022). Ebelerde Mesleki Aidiyetin Profesyonel Değer Tutumuna Etkisi. *Turkish Journal Family Medicine and Primary Care*, 16 (1):8-15.
- Yeşiltaş, A., Gül, İ.(2016). Hemşirelerin Çalışmak İçin Tercih Ettikleri Birimler ve Tercih Nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(2):74-87.
- Yörük, S. (2006). Dünya'da Ebelik Eğitimi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1):46-50.
- Yücel, U., Ünal, İ., Özdemir, T., Koyuncu, M., Çakmak, N. (2018). Ebelik Öğrencilerinin Profesyonel Değer Algılarının Belirlenmesi. *Medical Sciences*, 13(4):94-104.